
Regionalt planforum 21.01.2020 – Fredrikstad kommune – Drøfting av utkast til Planstrategi 2020-2023.

Saksnr: 2020/69018 - 5

Dato: 21.01.2020

Referent Amalie Hilde

Til stede Regionalt planforum: Kari Ottestad, Inger Kolseth, Diana Jervell Hansen, Ellen Arntzen, Amalie Hilde, Sigrun Gjølstad, Carl Henrik Jensen, Bjørn Murvold, Rachel Bjørkmo Bostad, Jan Antonsen, Lena Longva-Stavem

Fredrikstad kommune: Hege Marie Edvardsen, Espen Eggen
Sarpsborg kommune: Kjersti Aune

Ikke til stede

Sendt til

Kopi til

- VFK orienterer om endringer i organiseringen av regionalt planforum. Referater og dokumenter vil legges ut på Vikens nettsider.

Fredrikstad kommune presenterer arbeidet med planstrategi:

Hovedtrekk fra presentasjonen er gjengitt under, med spørsmål underveis i kursiv.

- Arbeidet med planstrategien har vært organisert i en tverssektoriell gruppe som sørger for bred forankring av arbeidet. Gruppen har samlet ansvar for helheten i planstrategien. Gruppen møtes månedlig. Det har vært gjennomført møter med Espen Nedland Hanssen (Viken fylkeskommune) om arbeidet med regional planstrategi.
- *VFK: Hvordan er politikerne involvert i arbeidet med planstrategien?*
 - Politikere er ikke med i arbeidet underveis i prosessen, men planstrategien skal tas opp i politikeropplæringen. Det har vært en kort orientering om administrasjonens arbeid med planstrategien. Videre skal saken til formannskapet og politisk behandling. Etter planen legges planstrategien ut i midten av mars for vedtak 7. mai.
- *VFK: Har FNs 17 bærekraftsmål vært et tema i arbeidet med planstrategien?*
 - Planstrategien bygger på kommuneplanens samfunnsdel fra 2018. Samfunnsdelen er fokusert rundt de tre bærekrafts-dimensjonene miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Visjonen «Den lille verdensbyen» ligger til grunn. Samfunnsdelen skal ikke rulleres i perioden. Det er et mål om at planstrategien skal være klar så tidlig som mulig, og at den skal være kort og konsis.
- Planstrategien vil belyse hvordan utfordringsbildet og planbehovet har endret seg siden vedtak av samfunnsdelen. Enkelte utfordringer, knyttet til bl.a. klimagassutslipp, demografiske endringer og digitalisering er forsterka siden 2018.

- Kommunens mål om utslippskutt er tatt inn i planstrategien. Grafikk viser prognoser og trendlinje for å nå målet om 60% utslippsreduksjon innen 2030. Utslippene ligger over trendlinjen for 2020, og det vil bli svært utfordrende å realisere målet da det er behov for tøffe utslippskutt. Dette er en forsterka utfordring.
- Fredrikstad kommune hadde håpet å få inn Samfunnsbarometeret fra Telemarksforskning i planstrategien, men denne vil ikke bli ferdig i tide. Samfunnsbarometeret vil komme med i eventuelle oppdateringer, og vil bli en egen sak.
- Dimensjonen sosial bærekraft fokuserer mye på ulikhet i helse. Det er en større andel barn i lavinntektshusholdninger i Fredrikstad enn i Norge for øvrig. Det er gjennomført en levekårskartlegging med en soneinndeling som viser at forskjellene innad i kommunen øker. Et område med utfordringer er Holmen der nesten halvparten lever i lavinntektshusholdninger. Byutviklingsprosjekter hjelper ikke alltid på problemene. Områdene har en høy andel av leieboliger og rimelige boliger, og kan oppleve prisstigning som følge av byutviklingsprosjekter.
- En utfordring er at befolkningen vokser mens sysselsettingsandelen synker. Dette passer med bildet om høy bostedsattraktivitet opp mot lavere næringsattraktivitet. Denne utviklingen er ikke bærekraftig på lengre sikt.
- Det er spesielt lav sysselsetting blant enkelte grupper, som innvandrere. Det er en stor andel innlands tilflytting, f.eks. av trøndere og innvandrere bosatt i Trøndelag som kommer til Østfold som 'klimaflyktninger'. Dette illustrerer at det er et sammensatt bilde.
- Statistikken over veksten i arbeidsplasser gjelder kun for Fredrikstad kommune selv om arbeidsmarkedet er felles med andre kommuner. Dette kan gi et skjevt bilde. For eksempel er grafen påvirket av flytting av sykehuset i 2015. Man må jobbe regionalt når det gjelder næringsutvikling ettersom det er av liten praktisk betydning av at arbeidsplasser bytter kommune. Planstrategien må likevel bruke kommunale tall.
- Forholdet til eksisterende planstrategi og planbehov: Kommunen beholder kriterier for planer som tas inn i planstrategien. Planen skal være av strategisk viktig betydning, overordna og planer/utredninger som krever ressurser. Dette gjør planstrategien til verktøy for politikernes styring av ressursbruk. Kommunen beholder inndelingen av planer i kommunedelplaner, strategier, temaplaner, og utredninger.
- Kommunen har spørsmål om skissen som de ønsker tilbakemelding på i planforum.

Nedenfor gjengis hovedtrekkene i diskusjonen:

- *VFK: Er det planlagt å benytte områdereguleringer? F.eks. for Værste, eller andre bydeler?*
 - Fredrikstad kommune: Kommunen har ikke planlagt noen områdereguleringer, utenom for Gamlebyen. Det finnes flere muligheter enn områdereguleringer for å styre utviklingen, f.eks. kommunedelplaner. Kommunen har ikke hatt ressurser og kompetanse til å gjennomføre områdereguleringer. Eldre områdeplaner er ikke tatt inn i planstrategien.
 - VFK: Områderegulering og kommunedelplan er kommunens strategiske verktøy som kan sikre helhetlig byutvikling i stedet for ren eiendomsutvikling. Det er en fare for at billige boliger blir de dårligste.
- *Sarpsborg kommune: Kan det bli aktuelt med bruk av områdeprogram?*
Fredrikstad kommune: Det kan være nyttig for enkelte prosjektarbeid som er mindre ressurskrevende. Fredrikstad kommune vil vurdere om dette kan være lurt, og tar med dette som innspill.
- *VFK: Utkastets kapittel om 'miljømessig bærekraft' handler i stor grad om å kutte klimagassutslipp. Bør andre miljødimensjoner beskrives i utfordringsbildet?*
Fredrikstad kommune: Mange andre miljødimensjoner er viktige i Fredrikstad, og er fanget opp i ulike planer. Kommunen er enig i at disse bør beskrives i planstrategien som en del av utfordringsbildet.
- *Fylkesmannen: Det er noen mangler i utfordringsbildet i forhold til planene som er listet opp. Skal føringer for klimatilpasning omtales i planstrategien? Hva med beredskap og sikkerhet?*

Fredrikstad kommune: Planstrategien er mer knyttet til arealbruk. Kommunedelplan for klimatilpasning er med i strategien, dette bør også omtales i utfordringsbildet.

- *Fylkesmannen: PBL og sivilbeskyttelsesloven framhever at planstrategien skal beskrive utviklingstrekk og strategiske valg om beredskap og samfunnssikkerhet. Dette bør innarbeides i planstrategien. Det vises til rundskriv H-5/18 fra KMD.*
- *Fiskeridirektoratet: Kystsonenplanen ikke er nevnt i utkastet. Planstrategien bør nevne kysten som tema, marine næringer, biologisk mangfold og andre tema.*
Fredrikstad kommune: Kystsonenplanen har blitt integrert i kommuneplanens arealdel, som fungerer som en effektivisering og samling av planer.
- *Fylkesmannen: Det er 60 planer og utredninger som skal gjøres ifølge planstrategien. Dette er svært omfattende. Er det noen mulighet for å slå sammen planer?*
 - Fredrikstad kommune: Kommunen vil trekke ut hva som er det viktigste. Mange gjeldende planer videreføres. Det er likevel veldig mange planer som skal følges opp og det er et behov for å komprimere.
 - Sarpsborg kommune: Har erfaring med å droppe temaplaner, men endte likevel opp med mange planer ettersom det kom bestillinger politisk. Det er viktig å vurdere hva som fungerer.
 - VFK: Det er viktig at politikerne får nok kunnskap til å kunne prioritere.
- Fredrikstad kommune: Det er et veldig komplekst bilde med samfunnsfloker, frivillighet, og kunnskap hos politikerne. Det er et behov for erfaringsutveksling og læring når det gjelder overordna planlegging og sammensatte problemer.
 - Hvordan kobles dette i andre kommuner? Oppfordring til fylkeskommunen om å lage oppsummeringer og oversikter over planstrategier i kommunene, og hva som fungerer.
 - Tverrsektorielt samarbeid skal diskuteres i kommunedirektørens ledergruppe. Det handler om å samle ressursene og å ha en overordnet tilnærming.
- *VFK: Når det gjelder levekår, har kommunen en strategi for rimelige boliger?*
Fredrikstad kommune: Det er stor politisk interesse for dette temaet. Kommunen har så vidt begynt å se på problemstillingene, og forventer en bestilling fra politikerne om dette.
 - By- og levekårsutvalget skal komme med en innstilling i løpet av året. Dette er en god mulighet for drøfting og å komme med innspill.
 - Boligsosial politikk løses ikke bare på kommunalt nivå. Kommunen har ikke de nødvendige verktøyene for å styre boligutviklingen, og det vil trenge større politiske endringer. Husbanken og staten skal diskutere dette videre.
- *Sarpsborg kommune: Fredrikstad har gode strukturer med områdesatsninger. Satsning på et geografisk område/sted sikrer tverrfaglighet.*
Fredrikstad kommune: Dette kan være en god idé å vurdere videre. Planbildet er sammensatt med både tematiske planer, geografiske planer og program. Et eksempel som går på tvers av inndelingene er områdeløft Holmen som vil gå over ytterligere flere år. En strategi for områderettet arbeid skal vedtas ila våren.
- *VFK: Kommunen har ambisiøse utslippsmål, hvordan er dette tatt inn i planer?*
Fredrikstad kommune: Det er lagt opp til klimakutt i arealplan og i vedtatt klimaplan. Dette er derimot ikke en 'quick-fix', men må omsettes i handling. Det er mange nye politikere som tar klimakutt på alvor. Det er et utfordrende mål og man må være ambisiøse.
- Fredrikstad kommune: Kommunen har en utfordring med budsjettunderskudd. Kommuneøkonomien er avhengig av skatteinntekter, og å være en bokommune. Follobanen vil løfte befolkningsveksten fra 2023. Kommuneøkonomien er basert på veksten. Dette er ikke bærekraftig i lengden. Lovpålagte tjenester gir utgifter. Skole- og barnehagekapasitet krever nye offentlige prosjekter som blir kostbare.
- *VFK: Det er et potensiale for arbeid med næringsattraktivitet i regional sammenheng. Planstrategien kan identifisere hvor det er behov for regionalt samarbeid og hvem det skal samarbeides med.*
 - Fredrikstad kommune: regional næringsplan skal behandles ila våren. Fredrikstad, Sarpsborg, Hvaler, Rakkestad er en del av denne. Planen skal vedtas i alle kommunene og samarbeidet er allerede etablert.

- VFK: Denne bør nevnes i planstrategien for å synliggjøre dette for politikerne. Finnes det andre tema for regionalt samarbeid? Interkommunalt samarbeid og prosjekter? Aktuelt med felles områdereguleringer, f.eks. for skoler?
- Fredrikstad kommune: kommunen arbeider med en barnehage- og skoleplan. Det er ikke avklart hva planen skal omfatte, og om den erstatter oppvekstplanen? Det er en liknende plan på gang i Sarpsborg kommune. Her kan det være et potensiale for samarbeid.
- Fiskeridirektoratet: Kystsonen kan også være en arena for samarbeid.
- *Fylkesmannen: det er viktig å få fram i planstrategien at landbruket er en del av næringslivet.*
- *VFK: Er medvirkning og deltakelse et tema i planstrategien?*
Fredrikstad kommune: Det er lagt opp til å følge minimumskravene i loven når det gjelder medvirkning i selve planstrategien. Det er en debatt om planstrategi er riktig arena for medvirkning, og kommunen har ikke lyktes med dette før. Derimot legges det opp til medvirkning i kommuneplanarbeidet.
- *VFK: Det er viktig å få områderegulering for Gamlebyen på plass. Vi ønsker å se dette i planstrategien.*
 - Fredrikstad kommune: Det er ansatt en byantikvar for å jobbe med kulturminneplan.
 - VFK: Fylkeskommunen mangler ressurser innen nyere tids kulturminner. Henvendelser om dette bør sendes til Christian Hintze Holm (Galleriet) enn så lenge.
- Fredrikstad kommune: Kommunen har mye tall og statistikk som ikke er gjennomgått og som skal ses på nøyere. Det blir aktuelt å gjennomføre nye spørreundersøkelser for å forstå tallene bedre.